

[PAT DONNEZ OVER ZIJN BENDELEDEN]

Jos Ghysen is een deuntje

DE gemiddelde man wordt 75. Jos Ghysen is bijna 80. Maar hij is dan ook geen gemiddelde man. Hij komt uit Limburg. Nu is er Steve Stevaert, maar lang daarvoor was er Jos, de officieuze gouverneur van de bronsgroene provincie. Jos Ghysen is een deuntje, net zoals The Doors een orgeltje zijn.

Ik heb lang niet geweten dat hij van Limburg kwam. Heel vreemd, ik hoorde dat niet. Die man praat niet, hij maakt muziek. Zoals Frank Sinatra een perfecte cello is, zo is Jos Ghysen een perfecte bariton. Hij heeft een ontzettend gevoel voor ritme en durft stiltes te leggen. Hoewel hij uit een andere tijd komt, *Jurassic Park* zeg maar, kun je hem toch de eerste Woestijnvisser noemen. Ghysen verstaat de kunst om iets zeldzaams te combineren: hij entertaint zowel de lezers van *De Standaard* als die van *Het Laatste Nieuws*, zowel de kijkers van VTM als Eén en Canvas, en dus zowel de luisteraars van Radio 1 en 2. Hij kan de intellectueel charmeren door zijn gevatheid en de mild ironische toon die hij aanslaat, maar tegelijkertijd pakt hij de doodgewone mensen in, omdat hij soul heeft. Hij weet wat de luisteraar denkt en zegt dat. Maar op zijn manier.

Ik interviewde Jos Ghysen in de nieuwe gebouwen van Radio 2 Limburg. Het is heel vreemd, maar hij blijft daar rondhangen. Zijn „esprit”, tenminste. Misschien is het soms meer een last dan een lust, om te moeten concurreren met zoveel verleden. *Mijn vroegste herinnering aan Jos Ghysen is Rodenbachstraat 29, woensdagmiddag*. Het waren van die zeldzame momenten dat mijn moeder en ik samen naar de radio luisterden. Laat me even uitglippen: Jos Ghysen was de navelstreng tussen mijn moeder en mezelf. Ik, die wat lastige, balorige puber. Zij, even balorig maar post-puber. Je hebt nauwelijks wat met elkaar.

Ik denk dat Jos toen al de twee publieken bespeelde: mijn moeder die viel voor zijn bravoure en zijn sentiment, terwijl ik hem bewonderde als talentscout: elke week kwam hij met verrassende gasten. Urbanus heeft bij Jos Ghysen gedebuteerd. Mijn moeder en ik vielen toen simultaan van onze stoel. Ghysen speelde op flair en durf. Hij moest twee uur radio maken en het enige wat hij had, was een raamvertellingkje. Een wit blad op hier en daar een entre'actie na. Urbanus arrieverde vijf minuten voor de uitzending zou beginnen. Ghysen zei: probeer mij aan het lachen te krijgen. En dat liet Urbain zich geen tweemaal zeggen.

Jos Ghysen is iemand die op de radio had moeten blijven en nooit naar televisie emigreren. Wat hij op de verrekijk heeft gedaan, was een ontluistering van ons vak. Hij ontmythologiseerde niet alleen zichzelf, maar tegelijk ook het medium waar hij jarenlang voor had gewerkt. En ineens zag Vlaanderen wie Jos Ghysen was. De kijkers hielden hun hart vast wanneer Jos in *Vlaanderen, erger je niet* van een lange, nooit eindigende showtrap kwam geschreden. Dat duurde en bleef maar duren. Toen hij eindelijk beneden stond, durfden ze weer opgelucht ademen. Ghysen had het gehaald. Maar het programma was inmiddels al halfweg. Om maar te zeggen: zijn trage, soms wijfelende radioritmewerke op tv tegen hem.

Te bed of niet te bed kreeg opeens ook een gezicht. Het was niet alleen meer een stem en het universum achter de stem die je moest verbeelden. Je werd letterlijk met je neus op Jos Ghysen gedrukt. Zelf zegt hij over het verschil tussen beide media: „Een radiomaker is vriend aan huis bij de luisteraars, bij televisie word je snel een vedette, maar blijf je van glas.” En als glas breekt, dat weet het kleinste kind, kunnen de scherven hard snijden.

De bende van Marconi: Jos Ghysen, zaterdag om 12 uur en zondag om 18 uur op Radio 1.

BRUSSEL — Radio 1 en De Standaard vieren 75 jaar radio met een zomerse reeks. „De bende van Marconi” wordt gevormd door negen eigenzinnige radiogekken die de frequentiegolven elk op hun eigen manier hebben bezet: Jos Ghysen, Jan Wauters, Betty Mellaerts, Bob de Groof,

Liesbeth Walckiers, Lutgart Simoens, Luk Saffloer, Urbanus De Becker en Zaki. Elke zaterdag verdwaalt een van hen met Pat Donnez in het immense labyrint van het radioarchief. De Standaard maakt elke week een portret van het bendelid in kwestie. Jos Ghysen bijt de spits af.

JOS GHYSEN

Bij leven en welzijn

BRUSSEL — Jos Ghysen is bijna tachtig en het oudste lid van de Bende van Marconi. Met „Te bed of niet te bed” en „Het schurend scharniertje” heeft hij radiogeschiedenis geschreven. Hij sprak zijn luisteraars rechtstreeks aan: bij leven en welzijn!

Van onze redacteur
Leo Bonte

● **1953. De televisie was het nieuwe wonder. Alle radiomensen wilden naar de televisie. Jos Ghysen was er, maar wilde weg, terug naar de radio.**

„Voor Bert Leysen de allereerste baas van de Vlaamse televisie werd, was hij directeur van Omroep Limburg. Hij had een column van mij gelezen in het Hasselts weekblad. Dat leek hem iets voor de radio. Het overviel mij, want de radio was toen nog ver van mijn bed. Maar ik had niet veel tijd om erover na te denken, want de eerste column moest al diezelfde avond worden uitgezonden. En zo ben ik in 1947 halsoverkop bij de radio beland, eerst als losse medewerker, later als losse vaste, tot het niet meer te verantwoorden was dat ik nog in het onderwijs zat.”

„Toen Bert Leysen voor de televisie naar Brussel trok, wilde hij dat ik meeging. Ik zag mij geen televisie maken, ik kende dat medium niet. Maar ik durfde niet tegen zijn kar rijden, hij had mij kansen gegeven op de radio. Het tv-nieuws was toen het best te vergelijken met Belgavox in de cinema. Wij schreven de commentaar bij de faits divers en lazen die buiten beeld.”

„Ik heb dat maar een paar maanden volgehouden. Ik wou terug naar de radio. Jan Boon, god de vader van het NIR, verklaarde mij gek. Maar ik was verliefd geworden op het radio maken. Na de bevrijding was dat voor ons een nieuw medium. Daar mochten wij mee spelen en stoeien, het lag in mijn vingers. En televisie heb ik nooit graag gedaan.”

● **De Vlamingen groeiden op met het piepende geluid van de deur van Ghysens directeur, Bert Leysen. Het was veertig jaar lang de begintune van zijn populaire cursiefje „Het schurend scharniertje”.**

„De allereerste aflevering van *Het schurend scharniertje* ging op 23 oktober 1954 de ether in. Maar mijn eerste cursiefje verscheen al tien jaar eerder, op 14 oktober 1944, in een Hasselts weekblad. Ik was een snotaap van amper achttien, maar kort na de Bevrijding was dat geen probleem. Doordat al wie tijdens de oorlog gepubliceerd had ofwel in de gevangenis zat, ofwel op de vlucht was, waren alle kranten op zoek naar schrijvend talent.”

„Aanvankelijk schreef ik dus nog niet

voor de radio, maar gaandeweg stelde ik vast dat ik meer auditief ging schrijven. De lezer vervaagde, ik sprak tegen de luisteraar. Het schrijven van cursiefjes en de radio waren een geheel geworden. En ik heb het nooit meer los van elkaar gezien.”

„In meer dan 99 procent van de cursiefjes schreef ik ook over heel alledaagse dingen. Ik maakte gebruik van wat ik hoorde of zag. De luisteraar moest het gevoel hebben: potverdikke, die heeft het over mij. Vaak vroegen mensen mij verbaasd hoe ik dat toch wist over hem of haar. Maar een gebeurtenis of een tegenslag bij u thuis, hebben vele andere mensen ook al wel eens meegemaakt. Ik schreef over doodgewone dingen, het le-

■ Jos Ghysen is geboren op 1 mei 1926

■ In 1953 werd de onderwijzer nieuwslezer op de kersverse Vlaamse televisie, maar negen maanden later vertrok hij naar de gewestelijke **Omroep Limburg**. In 1964 werd hij er producer, vijf jaar later productieleider.

■ Hij las 40 jaar lang zijn cursiefjes voor in het radioprogramma **Het schurend scharniertje** (1951-1991). Met zijn typisch Vlaamse verhaaltjes trok hij ook jaren de boer op, goed voor 120 avonden per jaar.

■ 23 jaar, van 1967 tot 1990, presenteerde hij het razend populaire radioprogramma **Te bed of niet te bed**, goed voor ruim 900 afleveringen. Af en toe ging *Het bed* ook op reis, onder meer naar Zaire, New York en Lyon.

■ In 1988 maakte ook tv-kijkend Vlaanderen kennis met Jos Ghysen. Hij presenteerde het spelprogramma **Vlaanderen, erger je niet**. Een jaartje later volgde *De vijftig prijzen van Jos Ghysen*.

■ In 1991 ging Jos Ghysen met pensioen, maar het werd niet het einde van zijn loopbaan, want een jaar later stapte hij over naar VTM om er **Zondag Josdag** te presenteren.

ven zoals het is. Nu zijn columns meestal aanklachten en vrij agressief. Dat is niet mijn *cup of tea*.”

● **Elke zaterdag, 23 jaar lang, stond Vlaanderen op met Jos Ghysen. In „Te bed of niet te bed” serveerde hij het ei van Columbus.**

„Ik had blijkbaar het warm water uitgevonden, maar ik was mij daar niet van bewust. Ik moest eigenlijk een nieuw nachtprogramma maken, vandaar de titel: *Te bed of niet te bed*, ben je nog op of lig je al in bed. Maar drie dagen voor de eerste uitzending kreeg ik te horen dat het programma naar de zaterdagochtend moest, omdat geen enkele andere gewestelijke omroep dat tijdslot van 8 tot 10 uur wou, want op zaterdag sliep iedereen uit. En zo kon ik dan toch nog de titel behouden.”

„De allereerste keer ben ik een paar kranten gaan kopen. Ik heb die doorgelezen en er wat commentaar bij geïmproviseerd en tussendoor wat platen gedraaid. Meer was het niet. Maar dat is spoedig geëvolueerd. En dan heb ik de vondst van mijn leven gedaan: de jammer genoeg veel te vroeg gestorven weerman Jan Bomans. Hij was veel meer dan het weer. Hij had een ontzettend gevoel voor humor. Het klikte geweldig tussen ons. En ook de dierenrubriek van Louis Gonissen was een schot in de roos.”

„Maar een toverformule had ik niet. Het was eigenlijk zeven keer niks. Al konden wij ons toen nog interviews van 20 minuten permitteren. Wij hebben ooit nog twee zaterdagen na elkaar dezelfde persoon geïnterviewd, veertig minuten aan een stuk. Maar het was dan ook de tweede vrouw van de spraakmakende staatsman Camille Huysmans. Wat die allemaal openbaarde, daar zijn ze bij de socialistische partij een week niet goed van geweest. Dat moet je nu niet meer proberen, ze gooien je buiten.”

● **Jos Ghysen maakte een paar ongelukkige televisie-uitstapjes, zoals het spelprogramma „Vlaanderen erger je niet”. Vlaanderen ergerde zich wel te pletter.**

„Veel mensen vinden dat ik het nooit had mogen doen. En ik begrijp hen volkomen. Ik ben geen presentator die zijn ding moet doen op een halve vierkante meter, ik moet met mensen kunnen praten. *Vlaanderen, erger je niet* en *De vijftig prijzen van Jos Ghysen* had ik beter niet gedaan.”

„Maar ik heb helemaal een spijt van

[TELEVISIE]

FILM

FIGHT CLUB
VT4, za. 22.15-0.45 uur

MET *Fight club* maakte David Fincher een spraakmakende film. De film werd druk bediscussieerd in de media, en door zijn geweldorgie en zijn zwartgallige visie op de maatschappij, grepen de censors naar hun schaar. Fincher laat geen kans onbenut om iets of iemand onderuit te halen, maar vergaloppeert zich ook, waardoor de film wat te vrijblijvend overkomt. Hij is wel een slimme verteller, die het begin en het einde van zijn film netjes op elkaar afstemt.

Het hoofdpersonage, vertolkt door Edward Norton, probeert zin te geven aan zijn bestaan en bezoekt zelfhulpgroepen. De ontmoeting met Tyler Durden (Brad Pitt) betekent een omwenteling in het leven van de verteller. Volgens Tyler kan je jezelf niet kennen als je nog nooit hebt gevochten. Bij die ene knokpartij blijft het niet. Anderen sluiten zich aan bij de fight club en geleidelijk aan worden er overal dergelijke ondergrondse clubs opgericht.

DOG DAY AFTERNOON
BBC 2, za. 23.30-1.30 uur

IN augustus 1972 overviel John Wojtowicz met een kompaan een bank in Brooklyn. Wojtowicz wilde met het geld de geslachtsoperatie van zijn geliefde betalen, maar hij misrekende zich: de overval onttaarde in een veertien uur durende gijzeling. Buiten draaiden de camera's. Wojtowicz kon een uitweg onderhandelen, maar bij de Kennedy-luchthaven eindigde hun vlucht. De amateuristische overval werd in 1975 al verfilmd door Sydney Lumet. Al Pacino speelt op magistrale wijze de rol van Wojtowicz. Zijn strijdkreet „Attica”, verwijzend naar een onderdrukte gevangenisopstand, werd zelfs het symbool van de protestgolf in de jaren 1970. De film kreeg zes Oscarnominaties, maar alleen de scenarist Frank Pierson wist die te verzilveren.

DOCU

HELDEN
KETNET, za. 10.15-10.30 uur, zo. 18.25-18.40 uur

ONDER de vlag van de European Broadcast Union (EBU) zenden de Europese publieke omroepen een reeks korte jeugddocumentaires uit. Samen vormen ze een groot fotoalbum van kinderen uit heel Europa. Alleen maar ondergaan ze veranderingen in hun leven, grote en kleine. Vandaag is de Ketnet-bijdrage aan de beurt.

Mijn buddy gaat over Eva, een elfjarig meisje dat houdt van dansen, zwemmen en spelen met haar vriendinnen. Maar door een heupoperatie kan Eva moeilijk stappen. Als ze valt, heeft ze soms hulp nodig bij het rechtstaan. Tijdens de zomermaanden zal ze een stage doorlopen om een sociale hond te krijgen. Daarmee moet ze zelfstandiger door het leven kunnen gaan. Hoe kijkt Eva aan tegen de komst van haar buddy? Hoe verloopt het eerste contact met de hond? En zal ze slagen in het examen? Al die vragen komen aan bod in deze jeugddocumentaire van Jourik Vandervorst.

PANORAMA
CANVAS, zo. 21.15-21.05 uur

ZE zijn gevaarlijk, gewapend en erg fanatiek. De Israëlische geheime dienst sluit niet uit dat ze een regelrechte oorlog ontketenen in het Midden-Oosten. Palestijnen? Nee, joden. Ze vormen de extreemste rand van de joden in Israël, en ze ijveren voor een totale controle van wat ze beschouwen als het Heilig Land. Alles wat een vredesregeling met de Palestijnen dichterbij kan brengen, stuit bij deze radicale zionisten op verzet. Het gaat niet om een handvol wereldvreemde radicalen, hun voor mannen hebben tienduizenden volgelingen. In de politiek van Israël zijn ze een kracht waar men rekening mee moet houden. De voorbije twintig jaar hebben ze al een bloedig spoor achtergelaten: in maart 1994 viel Baruch Goldstein met ratelend machinegeweer een moskee binnen. In november 1995 werd de Israëlische premier Rabin door een radicale zionist vermoord. De documentaire geeft een huiveringwekkend beeld van het dagelijkse leven en de ambities van extreem-rechts in Israël.

HOGE BOMEN: FREEK DE JONGE
NEDERLAND 1, zo. 22.15-23.00 uur

FREEK de Jonge is al vanaf de tweede helft van de jaren 1960 cabaretier, eerst met Bram Vermeulen in Neerlands Hoop, nu al weer 25 jaar solo.

In *Hoge bomen* schetsen vrienden en collega's het portret van een geniaal talent en grillig mens. Hij heeft het Nederlandse cabaret ingrijpend veranderd, maar niet iedereen is fan van hem. In het vorige decennium ging hij soms letterlijk op de kansel prediken, en ging hij de moralistische toer op.

In 2003 maakte hij een omstreden reis naar Irak, waar hij optreedt voor Nederlandse militairen. Vorig jaar besteedde hij in zijn marathonreeks *De Vergrijzing* nog een hele uitzending aan die geruchtmakende trip

REALITY

DE ZOMER VAN DE STERREN
VTM, zo. 20.25-21.05 uur

WAT doen bekende Vlamingen tijdens de zomermaanden? Gaan ze gezellig op reis met hun gezin, ver weg van de fotografen van de gespecialiseerde pers? Of blijven ze zich te pletter werken?

De nieuwe docureeks *De zomer van de sterren* geeft ons een inblik in de wereld achter de glitter en glamour. Negen weken lang worden de BV's op de voet gevolgd, van Blankenberge tot Thailand.

In de eerste aflevering zien we onder meer Jean-Luc Dehaene, de burgemeester van Vilvoorde, in zuiderse sferen opgaan tijdens een feest van de Spaanse gemeenschap in zijn stad. En Véronique De Kock doet een fotoshoot op een luxeboot in Thailand, om de tsunami-slachtoffers te helpen.

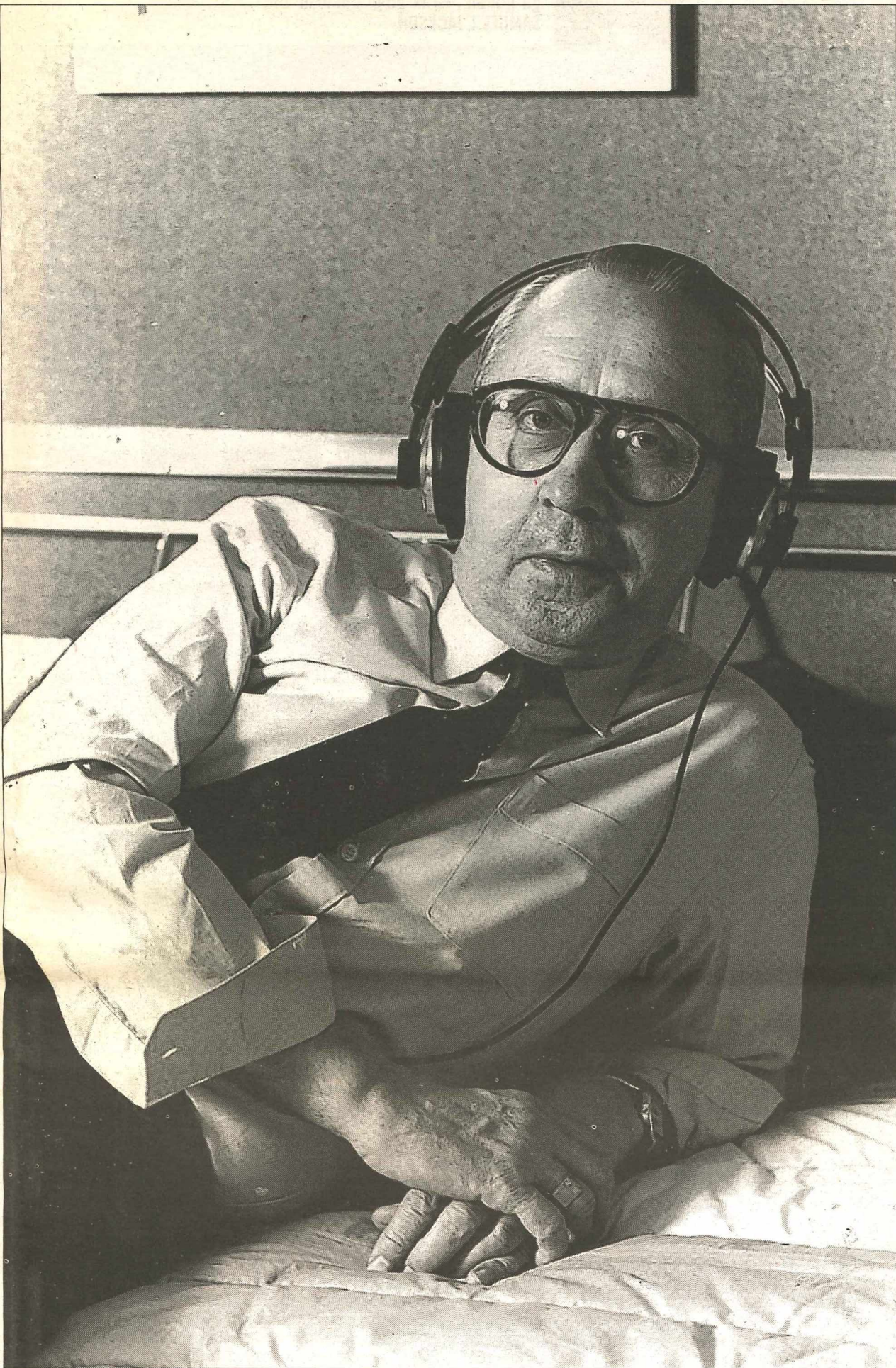
KENO

TREKKING VAN 01-07-2005

Winnende nummers:

4 - 5 - 12 - 14 - 19 - 23 - 27 - 32 - 34 - 35
43 - 46 - 50 - 53 - 55 - 59 - 68 - 70 - 71 - 73

(buiten de verantwoordelijkheid van de redactie)

Jos Ghysen: „Te bed of niet te bed’ zou aanvankelijk een nachtprogramma worden.” © rr

Zondag *Josdag* op VTM. Al heb ik heel lang getwijfeld om het te doen. Was die man die het mij gevraagd had, niet Guido Depraetere was geweest, ik had het geweigerd. Ik kreeg carte blanche van hem, ik moest er alleen voor zorgen dat ik op zondag dezelfde sfeer kon creëren als in *Te bed of niet te bed* op zaterdagmorgen. En dat was mijn ding. Hoewel ik al een jaar met pensioen was, toch zorgde mijn zagezegde overstap naar VTM toen voor veel ophef: het was *not done*.”

• *Mijn papa heeft mij altijd gezegd: jongen, verkoop aan de mensen wat je wil, maar zorg ervoor dat ze altijd kunnen zeggen: ‘Zijn we eraan bedreven, we hebben toch voor zoveel geld amusement gehad’.*

„Met die uitspraak van Tamboer, de keizer van de marktkramers, sloot ik elke week *Te bed of niet te bed af*. Omdat het ook het perfecte leidmotief is voor iemand die voor een familiezender als Radio 2 werkt. Het is de essentie van wat we toen als radiomakers deden: je ding verkopen en de mensen amuseren. En toch heb ik tot de laatste dag vermeld gestaan van de impact van het medium.”

„Op een dag belde een vrouw mij op om te vragen in welke zaal de speciale aflevering van *Te bed of niet te bed* in Kinshasa zou plaats hebben. Ze wou een ticketje, want: ‘Ik kom toch altijd als je op verplaatsing gaat’. Maar ik kon haar niet helpen, want ik wist het zelf niet. Op de dag van de opname in Kinshasa vertelde ik bij de opwarming van het publiek — er

„De luisteraar moest het gevoel hebben: potverdikke, die heeft het over mij”

zaten 350 Vlamingen in de zaal — deze anekdote. Ik zei nog bij wijze van grap: Awel mevrouw Moons, ik hoop toch zeker dat je hier bent. Sprong die madam toch wel recht zeker. Ik geloofde niet wat ik zag: een mens van in de zeventig was speciaal naar Kinshasa gevlogen om de opname van mijn programma bij te wonen. Ik was even de kluts kwijt, maar ik heb ze toen maar meteen geïnterviewd.”